

Kutaalee darban keessatti mallattoolee gurguddoo Guyyaan Qiyaamaa dhiyaachu agarsiisan ilaalle turre. Isaaniis, Dajjaal bahuu, Iisaan (aleyh salaam) buâ€™™uu fi Yaâ€™™juuj fi Maâ€™™juuj. Harâ€™™as itti fufuun kutaa kana keessatti maallattoole hafan saddeettan gabaabbinnaan ni ilaalla.

Mucuca lafaa jechuun lafti garmalee addaan baqaquu fi wanti gubbaa jiru keessatti gadi lixuudha. Yeroo durii fi ammaa mucucni lafaa bakka adda addaatti uumame jira. Garuu mucucni hadiisa keessatti dubbatame amala addaa kan qabuu fi oduun isaa kan babalâ€™TMatuudha. Mucucni lafaa kuni mallattoo gurguddoo Qiyaama keessaa tokko yommuu taâ€™TMu, Aakhiru zamaan (dhuma Yeroo) keessatti kan mulâ€™TMatuudha. Hadiisa keessatti: Huzeeyfa ibn Useyd Al-Ghifaariyy akkana jechuun gabaase:

â€œOsoo nuti wal yaadachiisnu (waliin haasofnu) Ergamaan Rabbii (Salallahu aleyh wassalam) nu arguun akkana jedhan, â€œMaal wal yaadachistuu?â€• Sahaabonnis ni jedhan, â€œWaaâ€™TMee Qiyaamaa haasofnaâ€™TM Innis ni jedhe, â€œHanga mallatoolee kudhan argitanitti malee Qiyaamaan hin dhaabbattu.â€™TM Ergasii akkana jechuun tarreesse: Aara (smoke), Dajjaal, bineensa lafaa baatu, Aduun dhiyaan bahuu, Iisaan ilmi Mariyam (nageenyi isarratti haa jiraatu) buâ€™TMuu, Yaâ€™TMjuuj fi Maâ€™TMjuuj, **gara sadiin mucuca lafaa: tokkoffaan gara Bahaatin, lamaffaan gara Dhiyaatin, sadaffaan gara odola Arabaatin.** Dhumti kanaa ibidda gara Yaman irraa bahuun namoota gara iddoo walitti qabamaatti ooftudha.â€™TM [Sahiih Muslim 2901](#)

Akkuma hadiisa armaan olii keessatti dubbatame aarri guddaan namoota haguugu yeroo dhumaatti ni argama. Hadiisa biraa keessatti Abu Hureeyraan akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:

æ••æœæ••ø•ùžø§ø•ùø±ù•ù•ø§ø•ù•ø§ù„ø£ùžø¹ù•ùùžø§ù„ù•ø³ù•øªù•ù•ø§
 ø§ù„ø•ùžù•ø•ùžù•ø§ù„ùžù•ùžø§ù„ø•ùø•ø®ùžø§ù†ùžù•ùžø•ùžø§ø•ùžù•ø©ùž
 ø§ù„ø£ùžø±ù•ø¶ù•ù•ùžø•ù•ù„ù•ù•ø¹ùžø§ù„ø•ùžù•ùù•ø³ù•ùù•ù†ù•ùùžø°ù•ø±ù•

Ø`U•U‡UZØ§ U`UZØ£UZU U`Ø±UZ Ø§U„U`Ø¹UZØ§U UZU`Ø©U•U`UZØ®U•U`UZUSU•
 Û`ØµÙŽØ©ÙŽ Ø£ÙŽØÙŽØ`Ù`fÙ`Ù` Æ•Æ•Æ•Æ•.

ÆœWantoonni jahan kunniin argamuun dura gara hojii gaggaarii ariifadhaa: Dajjaal, aara, bineensa lafaa baatu, aduun gara dhiyaatiin bahuu, dhimma wali galaatii fi dhimma dhuunfaa tokkoo keessanii.Æ• Sahiih Muslim 2947

Asitti dhimma wali-galaa jechuun Qiyaamaan dhaabbachuudha. Dhimma dhuunfaa tokko keessanii jechuun immoo duâ€™a nama kamittu dhuftuudha[1]. Yookiin immoo dhimmi wali galaa fitnaan guddaa kanneen akka waraanaa, faahishaa (wantoota fokkuu) fi kkf hawaasa keessatti argamuudha. Dhimmi dhuunfaa immoo dhimma dhuunfaan wal qabate kanneen akka hiyyummaa, dhibee fi kkf dha.

Mallattoo Guddoo Guyyaa Qiyaamaa 8ffaa- Bineensa Lafaa Baatu (Daabbatul Ard)

Aakhiru zamaan (dhuma Yeroo) irratti yommuu badiin babalâ€™atuu, wanti fokkataa miidhagfamu fi wanti gaariin immoo fokkifamu, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala bineensa dachii keessaa ol baasa. Qurâ€™aana keessatti ni jedha:

وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ
 النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ

ÆœYeroo jechi isaan irratti kufu, namoonni keeyyatoota Keenya kan hin dhugoomsine akka turan bineensa isaanitti dubbattu dachii keessaa isaaniif baafna.Æ•

Æœá% áŠ`á±á`·á`á` (á`á% á££á%µ) á%ofá% á% á%°á`á£á£á£ á£Šá`æ á°á`Žá%¹
 á% áŠ áŠ·á%£á£¾á%»á%½áŠ· á`á`á`á`«á`á£á£á£; áŠ¥áŠ·á°áŠ·á% á`© á`á`á%µáŠ·á£·
 á`«á%„á`áŠ· áŠ¥áŠ·á°á³ á`áŠ·á`á± áŠ`á`á`µá` áŠ¥áŠ·á`á££á`áŠ·á`æ•Suuratu An-Naml
 27:82

ÆœYeroo jechi isaan irratti kufuÆ• jedhu ilaalchise mufassiroonni ibsa adda addaa walitti dhiyaatu itti kennani jiru. Qataadan ni jedha: ÆœYeroo jechi isaan irratti kufu.Æ• jechuun yommuu dallansuun isaan irratti mirkanaaâ€™u. Abdullah ibn Umari fi Abu Saâ€™id Al-Kudriyy ni jedhu, ÆœYommuu waan gaariitti hin ajajnee fi waan badaa irraa hin dhoowwine, dallansuun isaan irratti mirkanaaâ€™u.Æ• [2] Abdullah ibn Abbaas ni jedha, Æœyommuu azaabni (adabbiin) isaan irratti mirkanaaâ€™u.[3]Æ• Ibn Kasiir ni jedha: ÆœBineensi tuni yeroo dhumaa yommuu haalli namoota badu, ajajoota Rabbii dhiisanii fi amanti haqaa jijjiran baati. Rabbiin dachii keessaa bineensa isaaniif baasa[4].Æ•

ÆœNamoonni keeyyatoota Keenya kan hin dhugoomsine akka turan bineensa isaanitti dubbattu dachii keessaa isaaniif baafna.Æ• jedhu Ilaalchise hayyoonni ibsa armaan gadii kennanii jiru: 1ffaa- Bineensa ÆœNamoonni keeyyatoota keenya kan hin dhugoomsine (dhugaan hin amanne) taâ€™maniiruÆ• jettee isaanitti dubbattu dachii keessaa isaaniif baafna. 2ffaa- Islaaman ala amantiin biraa soba akka taâ€™me isaanitti dubbatti. 3ffaa- Akkana jechuun isaanitti dubbatti: kuni muâ€™mina kuni kaafira[5]. Rabbiin wanta hundaa irratti dandaâ€™aa taâ€™mee, bineensi akka dubbattu taasisuun wanta Isa dhibuu miti. Yeroo ammaa sibiilli kan dubbate bineensi hayyama Rabbiitiin akkamitti dubbachuu

dadhabaa? Meeshaan qunnamti kanneen akka raadiyo, bilbila, Tv fi kkf sibilaa irraa kan hojjatamaniidha.

Hadiisa Abu Hureyraan gabaase keessatti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:

“Wantoonni sadii yoo argaman, nama dursee hin amanne yookiin iimaanaa isaa keessatti waan gaarii hin hojjanne, iimaanni isaa homaa isa hin fayyadu: Aduun bakka itti dhiiteen bahuu, Dajjaal fi bineensa lafaa.” [Sahiih Muslim 158](#)

Kana jechuun wantoonni sadan kunniin dhufuun dura namni Rabbii fi hundeewwan iimaanatti hin amanne yookiin erga amane booda hojii gaarii hin hojjanne, yeroo mallattooleen kunniin mul’atan amanuu fi hojii gaarii hojjachuun isaa homaa isa hin fayyadu. Kanaafu, namni mallattooleen kunniin yoom akka bahan waan hin beeknef iimaana ofii cimsachuu fi hojii gaggaarii hojjachuuf tattaafachu qaba. Ta’uu baannaan, yeroo mallaattoolee kanniin argu amane jechuun isaa adabbii (azaaba) isarraa hin deebisu.

Mallattoo Guddoo Qiyaamaa 9ffaa “Aduun Dhiyaan Bahuu

Mallattoolee gurguddoo Qiyaamaa kan namni lubbuun jiru hunduu argu danda’u keessaa tokko adeemsi urjiilee fi pilaanetoota jijjiramuudha. Osoo namoonni aduun bahaan baati jedhanii eegan ganama tokko bakka dhiiten isaanitti ol baati. Yeroo kanatti balballi tawbaa ni cufama. Namni yeroo kanatti yoo tawbate, tawbaan isaa fudhatama hin argatu.

Qur’aana irraa keeyyata waa’tee Aduun Dhiyaan bahuu agarsisuu. Rabbiin ni jedha:

لَا يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ
كَ يَوْمَ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامِنَتْ
قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

“Sila malaaykonni isaanitti dhufuu, yookiin Gooftaan kee dhufuu yookiin gariin mallattoolee Gooftaa keetii dhufuu malee maal eegu? Guyyaa gariin mallattoolee Gooftaa keetii dhufan, lubbuu takkaaf iimaanni ishee homaa hin fayyadu yoo san dura hin amaniin yookiin iimaana ishee keessatti toltu hin hojjatin. Isin eegaa; nuti eegoodha.” jedhiin. Suura Al-An’aam(6):158

Sila warroonni zulmii (miidhaa), badii fi of-tuulu isaanii itti fufan kunniin malaykoonni ruuhii isaanii qabuuf ykn Gooftaan kee gabroota jidduutti murteessuf dhufuu ykn mallattooleen gariin dhufuu malee maal eegu? Yeroo du’aa yommuu malaaykonni ruuhi isaanii baasuf isaanitti dhufan, dursanii yoo hin amaniin, yeroo san amanuun homaa isaanii hin fayyadu. Ammas yommuu Rabbiin gabroota jidduutti murteessuf dhufu, yoo dursanii hin amaniin, yeroo san amanuun homaa isaan hin fayyadu.

â€œGuyyaa gariin mallattoolee Gooftaa keetii dhufan, lubbuu takkaaf iimaanni ishee homaa hin fayyadu yoo san dura hin amaniin yookiin iimaana ishee keessatti toltu hin hojjatin.â€• Kana jechuun mallattooleen gurguddoon Guyyaan Qiyaamaa dhiyaachu agarsiisan gariin yommuu argaman kaafirri yeroo san amanuun homaa isa hin fayyadu. Akkasumas, nama dursee amanee garuu hojii gaarii hin hojjatin, yeroo mallattooleen kunniin dhufan hojii gaggaarii hojjachuun homaa isa hin fayyadu[6].

Mufassiroonni (hayyoonni Qurâ€™aana ibsan) baayâ€™een mallatoon Guyyaa Qiyaamaa kuni aduun dhiyaan bahuudha jedhan. Kana ilaalchisee hadiisoonni sahiih taâ€™TMan ni agarsiisu.

Abu Hureeyran akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:

â€œHanga aduun dhiyaan baatutti Qiyaamaan hin dhaabbattu. Yommuu namoonni ishii argan, kan dachii irra jiru hundi ni amana. Yoo dursitee hin amaniin, yeroon suni yeroo nafsee takka iimaanni ishii homaa hin fayyanneedha.â€• [Sahiih Al-Bukhaari 4635](#)

Kana jechuun yommuu namoonni aduun dhiyaan bahuu ishii argan hundi isaanitu ni amanu. Sababni isaas, Qiyaamaan dhugaa taâ€™TMuu ni mirkaneeffatu. Garuu kuni filannoon osoo hin taâ€™TMin dirqamaan waan amananiif yeroo kanatti amanuun isaanii homaa isaan hin fayyadu.

Iccitiin as keessa jiru: *iimaanni kan nama fayyadu yommuu geeybi (wanta fagoo fi ijaan hin mulâ€™TMannetti) amananii fi filannoodhaan taâ€™TMee qofaadha.* Garuu yommuu mallattooleen argaman, dhimmichi kan mulâ€™TMatu taâ€™TMa. Wanta mulâ€™TMatutti amanuun immoo faayda homaatu hin qabu. Sababni isaas, iimaana dirqamaan taâ€™TMeen wal fakkaata. Akka nama yommuu bishaaniin nyaatamu ykn ibiddaan gubamu fi kkf niti. Yeroo duâ€™TMa argu wanta irra jiru irraa ni buqqaâ€™TMa. Akkuma Rabbiin jedhe,

﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ
مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾ فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهِ
الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۚ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾﴾

â€œYeroo adabbii Keenya argan, ni jedhan, â€˜Rabbitti amanne, waan Isatti qindeessaa turrettis kafarre.â€™ Erga adabbii Keenya arganii amanuun isaanii gonkumaa isaan hin fayyanne. [Suni] karaa Rabbii kan gabroota Isaa keessatti dabreedha. Kaafiroonni achitti hoongaâ€™TMan.â€• Suuratu Ghaafir 40:84-85[7]

Mallattoo Guddoo Qiyaamaa 10ffaa- Ibiddi iddoo wal-gahiitti namoota walitti qabu mulâ€™TMachuu

Mallattoon dhumaa Qiyaamaa ibiddi Yaman irraa bahuun namoota gara iddoo wali gahiitti (Maasharitti) walitti qabdu bahuudha. Iddoon walitti qabamaa dachii diriirtu buâ€™TMaa bayii hin qabnee fi adii taatedha. Hadiisoonni Sahiih waaâ€™TMee bahiinsa ibidda tanaa agarsiisan dhufanii jiru. Isaan keessaa mee muraasa haa ilaallu. Hadiisa Huzeeyfaa jalqaba irratti ilaalle keessatti, Ergamaan Rabbii (SAW) ni

jedhan: ÆDhumti kanaa ibidda gara Yaman irraa bahuun namoota gara iddoo walitti qabamaatti ooftudha.Æ• [Sahiih Muslim 2901](#)

Ibiddi tuni akkamitti namoota gara ooydi maashar (iddoo wal-gahii) ooftu ilaalchisee hadiisoonni sahiih taâ€™an ni agarsiisu. Abu Hureyraan akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: ÆNamoonni karaalee sadiin walitti qabamu: [karaan 1ffaana] warroota [Jannata] kajeelanii fi [azaaba] sodaatan, [2ffaana] warroota lama taâ€™anii gaala yaabbatan yookiin sadii taâ€™anii gaala yaabbatan yookiin afur taâ€™anii gaala yaabbatan yookiin kudhan taâ€™anii gaala yaabbataniidha. [3ffaana immoo] warroota hafan kanneen ibiddi isaan walitti qabduudha. [Ibiddi tuni] waaree booda bakka isaan boqonnaa fudhachuuf itti mugan waliin ni deemti, bakka isaan bulan waliin bulti, bakka isaan itti bariissifatan waliin bariisifatti, bakka isaan itti galgalofatan waliin galgalofatti.Æ• (Kana jechuun ibiddi tuni bakka kamuu yoo deeman ykn dhaabbatan isaan waliin deemti ykn dhaabbatti.) [Sahih al-Bukhari 6522](#)

Ibiddi tuni isaan gubuuf osoo hin taâ€™in gara iddoo wal-gahiitti isaan oofufi. Kuni hojii Rabbii wanta fedhe hojjatuuti. Wanti hundi ajaja Isaa jalatti kan buluudha.

Guduunfaa

âž¥Mallattoolee Gurguddoon Qiyaamaan dhiyaachun agarsiisan keessaa tokko argamna kan biraas itti aane dhufa. Akka callee wal duraa duubaan wal hordofu. Kanaafu, mallattooleen gurguddoon Qiyaamaa tasa dhufu, Qiyaamaanis tasa dhooti.

âž¥ Namni dhiphinnaa fi adabbii Guyyaa Qiyaamaa jalaa nagaha bahuuf mallattooleen kunniin argamuun dura amanuu fi hojii gaggaarii hojjachutu isa baasa.

âž¥ Yommuu Aduun dhiyaan baatu balballi tawbaa ni cufama. Erga aduun dhiyaan baate booda kaafirri yoo amane, amanuun isaa homaa isa hin fayyadu (adabbii isarraa hin deebisu). Akkasumas, namni amanee garuu hojii gaarii hojjachuu dhiise, aduun dhiyaan yommuu baatu hojicha hojjachuun homaa isa hin fayyadu. Haa taâ€™uu malee, hojii gaggaarii duraan hojjataa kan ture yoo taâ€™e, hojii gaggaarii kanniin itti fufee hojjachuun isa fayyada. Fkn, namni guutumatti salaata dhiise, yommuu aduun dhiyaan baatu yoo salaata jalqabe, salaanni isaa kuni homaa isa hin fayyadu. Garuu duraan kan salaatu yoo taâ€™e, aduun dhiyaan erga baate booda akkuma duraanii salaata isaa yoo itti fufe, kuni isa fayyada.

âž¥ *Iimaanni kan nama fayyadu yommuu geeybi (wanta fagoo fi ijaan hin mulâ€™annetti) amananii fi filannoodhaan taâ€™ee qofaadha.*

âž¥ Wanti muâ€™minaa fi kaafira adda baasu geeybitti amanuudha. Geeybin suni yommuu mulâ€™atu namni hunduu waan amanuuf yeroo sanitti iimaanni faayda hin qabu. Fkn, Qiyaamaan yommuu dhaabbattu namni hunduu ni amana. Garuu namni kaafirri dursee hin amanne, yeroo Qiyaamaan dhaabbatu amanuun isaa homaa isa hin fayyadu.

Kitaabban wabii:

[1] Al-Diibaaj alaa sahiih Muslim 6/266, Suyuuxi

[2] Tafsiir Qurxubii 16/207-208

[3] [Zaadul Masiir](#) 1053, Ibn Al-Jawzi

[4] [Tafsiir ibn Kasiir](#) 5/691

[5] [Zaadul Masiir](#) 1054

[6] [Tafsiir Saâ€™diyy](#) 315-316, [Maâ€™aarij Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabbur](#)-11/488,

Abdurahmaan Hasan Habankaa

[7] Tafsiir Saâ€™diyy-fuula 316

<https://islamqa.info/en/answers/2281/signs-of-the-hour>

[The End of The World-fuul](#) 392-â€™,

Date Created

May 11, 2019

Author

admin